

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ – ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΑΡΚΑ

1. Τι είναι τα Εθνικά Θαλάσσια Πάρκα;

Τα θαλάσσια πάρκα είναι δίκτυα διασυνδεδεμένων προστατευόμενων περιοχών. Η δημιουργία τους προσφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα σε σχέση με τις μεμονωμένες προστατευόμενες περιοχές, κυρίως λόγω της ολιστικής οικολογικής, διοικητικής και κοινωνικοοικονομικής προσέγγισης. Σκοπός τους είναι η διατήρηση της μοναδικής βιοποικιλότητας, η προστασία και η αποκατάσταση των οικοτόπων και η προώθηση της εκπαίδευσης και της ευαισθητοποίησης σχετικά με τη θαλάσσια φύση.

Υπενθυμίζεται ότι η δημιουργία των Εθνικών Θαλασσίων Πάρκων εξαγγέλθηκε, ανάμεσα στις άλλες δεσμεύσεις που ανέλαβε η Ελλάδα, από τον Πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη τον Απρίλιο του 2024, κατά την 9^η Διεθνή Διάσκεψη για τους Ωκεανούς που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα. Στην 3^η Διάσκεψη του ΟΗΕ για τους Ωκεανούς που πραγματοποιήθηκε στη Νίκαια στις 9 Ιουνίου ο Πρωθυπουργός ανακοίνωσε τη δημιουργία του Εθνικού Θαλασσίου Πάρκου Ιονίου και του Εθνικού Θαλασσίου Πάρκου Νοτίου Αιγαίου 1- Νότιες Κυκλάδες, το οποίο αποτελεί το πρώτο βήμα σχεδιασμού και υλοποίησης Εθνικών Θαλασσίων Πάρκων στο Αιγαίο.

2. Τι αλλάζει πρακτικά με την θεσμοθέτηση των Εθνικών Θαλασσίων Πάρκων;

Τα Πάρκα θεσμοθετούνται με γνώμονα αυστηρά περιβαλλοντικά κριτήρια, την επίτευξη χωρικής ενότητας και κατά συνέπεια τη διευκόλυνση της ολοκληρωμένης και ουσιαστικής διαχείρισής τους. Ο χώρος αντιμετωπίζεται με ενιαίο τρόπο και δίνει τη δυνατότητα ορθότερης ρύθμισης των επιτρεπόμενων χρήσεων και δραστηριοτήτων.

Στα Εθνικά Θαλάσσια Πάρκα θα απαγορευθεί πλήρως η αλιεία με μηχανότρατα, ενώ προβλέπονται πρόσθετα μέτρα και περιορισμοί για την αποτελεσματική προστασία των πλέον ευάλωτων οικοτόπων και ειδών. Η εφαρμογή των σχετικών μέτρων θα επιτηρείται με την χρήση ολοκληρωμένου συστήματος παρακολούθησης και εποπτείας από τον ΟΦΥΠΕΚΑ (περιλαμβάνει, drones, ραντάρ, δορυφορικές εικόνες, κ.ά) σε συνεργασία με τις κατά τόπους λιμενικές αρχές.

3. Ποιος είναι ο στόχος της θεσμοθέτησης των δύο Εθνικών Θαλασσίων Πάρκων;

α) η ανάδειξη και τεκμηρίωση της μοναδικής σε παγκόσμια κλίμακα οικολογικής και επιστημονικής αξίας της πολυνησίας του Νοτίου Αιγαίου και του Ιονίου, β) η προστασία και διαχείριση των πολύτιμων οικοσυστημάτων και ειδών τους, τόσο στον χερσαίο όσο και στον θαλάσσιο χώρο, γ) η συμβατή με την προστασία του περιβάλλοντος, βιώσιμη διατήρηση ή/και επαναφορά ανθρώπινων δραστηριοτήτων, ώστε να διασφαλιστεί η διαχρονική αναγνώριση της περιοχής εντός και εκτός συνόρων ως πολύτιμο στοιχείο της παγκόσμιας φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

4. Με ποια διαδικασία προσδιορίστηκαν τα όρια των Εθνικών Θαλάσσιων Πάρκων;

Τα όρια προσδιορίστηκαν μετά από αντίστοιχες Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες (ΕΠΜ), οι οποίες τίθενται σήμερα σε δημόσια διαβούλευση, σύμφωνα με την εθνική και ενωσιακή νομοθεσία με κριτήριο την οικολογική και περιβαλλοντική τους αξία. Τα δύο πάρκα περιλαμβάνουν και ενοποιούν διάσπαρτες προστατευόμενες περιοχές που ανήκουν ήδη ή είναι υπό ένταξη στο ευρωπαϊκό δίκτυο Natura 2000. Το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Νοτίου Αιγαίου 1 - Νότιες Κυκλάδες περιλαμβάνει 18 υφιστάμενες περιοχές του δικτύου Natura 2000 και το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ιονίου 24 περιοχές. Τα πάρκα είναι συνεκτικά και γεωγραφικά προσδιορισμένα, προκειμένου να μπορούν να επιτηρούνται και να είναι εφικτή η αποτελεσματική διαχείρισή τους με σκοπό την ουσιαστική προστασία τους.

Η έκτασή τους μάλιστα υπερβαίνει τις αρχικές εξαγγελίες του Πρωθυπουργού στο 9ο Our Ocean Conference. Αυτές προέβλεπαν θαλάσσια πάρκα συνολικής έκτασης 22.000 km² (14.000 km² στο Ιόνιο και 8.000 km² στο Νότιο Αιγαίο). Σήμερα, με βάση τις αντίστοιχες ειδικές περιβαλλοντικές μελέτες, η έκταση αυξήθηκε κατά 25% και αγγίζει περίπου τα 27.500 km² (περί τα 18.000 km² και 9.500 km² αντίστοιχα).

5. Γιατί το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Νοτίου Αιγαίου 1 - Νότιες Κυκλάδες; Γιατί επιλέχθηκαν αυτές και όχι άλλες περιοχές; Γιατί δεν επεκτείνετε και σε άλλες περιοχές του Αιγαίου;

Οι Νότιες Κυκλάδες προτεραιοποιούνται ως το πρώτο στάδιο υλοποίησης επειδή είναι το πιο ευαίσθητο περιβαλλοντικά οικοσύστημα. Η περιοχή του Πάρκου συμπεριλαμβάνει ένα πολύ σημαντικό οικολογικά τμήμα του Αιγαίου, το οποίο ταυτόχρονα δέχεται ισχυρές πιέσεις λόγω κυρίως του τουρισμού.

Το Πάρκο καθορίστηκε με αυστηρά επιστημονικά κριτήρια. Μάλιστα, η έκτασή του υπερβαίνει τις δεσμεύσεις που είχαν αναληφθεί κατά τις εξαγγελίες στο Our Ocean Conference.

Πρόκειται για άσκηση με μεγάλη περιβαλλοντική και τεχνική δυσκολία, η οποία πρέπει ταυτόχρονα να είναι οικολογικά συνεκτική, αλλά και να πληροί τις

προϋποθέσεις για την αποτελεσματική διαχείριση, επιτήρηση και προστασία του Πάρκου.

Προχωράμε σταδιακά στην εφαρμογή με την πρώτη φάση στις Κυκλάδες. Θα ακολουθήσει η επόμενη φάση. Υπενθυμίζεται ότι στο Βόρειο Αιγαίο υπάρχει ήδη το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο της Αλοννήσου.

6. Γιατί το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ιονίου;

Η περιοχή έκτασης του Πάρκου είναι καίριας σημασίας για πολλά είδη θαλάσσιων θηλαστικών που χρησιμοποιούν την Ελληνική Τάφρο του Ιονίου ως κύρια περιοχή διαβίωσης και απειλούνται από ανθρωπογενείς πιέσεις όπως οι συγκρούσεις με πλοία και ο υποθαλάσσιος θόρυβος.

Η συνολική έκταση του Πάρκου είναι περίπου 18.000 km².

7. Ποια είναι τα επόμενα βήματα;

Οι Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες (ΕΠΜ) των Εθνικών Θαλάσσιων Πάρκων τίθενται σήμερα σε δημόσια διαβούλευση μέχρι τις 22 Σεπτεμβρίου. Αμέσως μετά, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας θα προχωρήσει σε επεξεργασία των σχολίων της διαβούλευσης και τη σύνταξη του σχεδίου Προεδρικού Διατάγματος, με στόχο την κατάθεσή του στο ΣτΕ μέχρι τα τέλη Οκτωβρίου. Με την ολοκλήρωση της νομικής επεξεργασίας από το ΣτΕ και τη δημοσίευση των Προεδρικών Διαταγμάτων ολοκληρώνεται η θεσμοθέτηση των δύο πάρκων.

8. Πότε θα προχωρήσετε στην επόμενη φάση στο Αιγαίο;

Το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Αιγαίου 1 – Νότιες Κυκλάδες είναι η πρώτη φάση ενός μεγάλου εγχειρήματος που αφορά περιοχές ολόκληρου του Αιγαίου. Όταν ολοκληρωθεί η υλοποίηση αυτού του σταδίου, θα ακολουθήσουν τα επόμενα.